

Bezoek in de loopgraaf

Ik ben niet politiek bevlogen en kijk ook geen tv. Dus als iemand mij vraagt naar het economendebat, dan denk ik aan wetenschappelijk debat onder economen en niet aan Heleen Mees bij Pauw en Witteman. Tijdens de opening van het nieuwe gebouw van het Tinbergen Instituut raakte ik in gesprek met de journaliste Michèle de Waard. Onderwerp: het economendebat. Waar debatteren economen over? Debatteren ze überhaupt? Staan economen niet te veel aan de zijlijn terwijl er "in de maatschappij" zo veel gebeurt? Wat denken en vinden die andere economen, niet de Boten, Jacobsen, en Van Wijnbergens die we altijd zien en horen? Of denken en vinden die anderen niets relevants?

Ik moest weer aan deze vragen denken tijdens een gesprek met een van de laatste seminarsprekers van het afgelopen academisch jaar. Hij werkte niet op mijn terrein, maar vroeg oprecht geïnteresseerd wat op dit moment de belangrijkste vragen zijn op het gebied van de organisatie-economie.

Als een soldaat in de loopgraaf die al maanden een beetje voortgang probeert te maken door naar een dichter bij het vijandelijk front gelegen en nog maar half afgemaakte loopgraaf te verkassen. Als een soldaat die door een bezoeker van een ander bataljon, van een ander front, wordt gevraagd om zijn visie te geven over de situatie aan het westfront in het algemeen. Zo voelde ik me, terwijl de seminarspreker mijn boekenkast begon te bestuderen en vriendelijk wachtte op antwoord. Enerzijds een soldaat die nadenkt en die eigenlijk vindt dat hij een antwoord zou moeten kunnen geven op de vraag van de andere soldaat – militairen onder elkaar, nietwaar? Anderzijds een verblufte soldaat, want hoe kan iemand nu redelijkerwijs van een loopgraafsoldaat verwachten dat hij als het ware boven het front gaat hangen in een helikopter om een overzicht te geven van de situatie in het algemeen?

Iedere wetenschapper hoopt natuurlijk bezig te zijn met de belangrijkste vragen op zijn onderzoeksgebied. Maar als iemand mij zo direct vraagt wat op dit moment de belangrijkste vragen zijn, aan welk debat ik bijdraag, dan moet ik toch even nadenken.

Bij "debat onder economen" denk ik al snel aan de Grote Vraag over de inrichting van de maatschappij, over marktkapitalisme versus overheidsplanning en zo. Giganten namen aan dit debat deel, het debat werd weerspiegeld in daadwerkelijke verschillen in de inrichting van sommige maatschappijen en met enige goede wil valt het te koppelen aan de Koude Oorlog, de Val van de Muur en aan het Einde van de Geschiedenis.

Gezien in het licht van dit Debat met hoofdletter, welke debatten zijn er nu dan gaande?

Veel universiteitseconomen willen bijdragen aan iets. Dat zie je bijvoorbeeld aan de wetenschappelijke artikelen die ze schrijven. "In this paper, we contribute to the literature on..." Wat volgt kan een theoretische uiteenzetting zijn waarin de auteurs aan de hand van een wiskundig model bepaalde verbanden proberen te begrijpen. Maar het kan ook een empirische analyse zijn van nieuwe data voor een oude vraag. Veel artikelen rond een thema leveren tezamen dan een beeld op van wat je een debat zou kunnen noemen: allereerst een gedeelde interesse om een bepaald fenomeen te willen begrijpen; en verder auteurs die op elkaar reageren en naar elkaar verwijzen.

Voor een buitenstaander ziet dit er waarschijnlijk niet uit als een echt debat. Geklungel met modelletjes, onbegrijpelijke aannames, lange tabellen met coëfficiënten en *t*-waarden, publicatiedwang en citatiedruk. Is dat een debat? Is dat een debat waar de maatschappij wat aan heeft?

Ik denk het wel. Maar als het voor een empirisch arbeidseconoom al moeilijk is om de artikelen van de collega van corporate finance op waarde te schatten, dan is dat voor een buitenstaander onmogelijk. En dus zijn in elk geval twee dingen nodig: overzichten en vertalingen. Overzichtsartikelen zijn nodig zodat wetenschappers het zicht houden op aanpalende onderzoeksgebieden. Ik ben dan ook erg blij met de Annual Review of Economics, een vrij nieuw initiatief waarin overzichtsartikelen staan. Vertalingen zijn nodig zodat ook niet-wetenschappers toegang krijgen tot wetenschappelijke kennis. De vertalers zijn meestal economen die met één been in de wetenschap staan en met het andere in de rest van de maatschappij. Wat me opvalt is dat degenen die overzichten schrijven meestal niet dezelfde mensen zijn die vertalingen maken. De vertalers houden van praten, schrijven vlot, zijn retorisch sterk en meestal partijdig als het gaat om een maatschappelijk debat. De schrijvers van overzichtsartikelen zijn beschouwender, langzamer en lijken een evenwichtiger beeld te geven van de wetenschappelijke kennis.

Binnenkort moet ik weer terug naar mijn loopgraaf. Als ik in de tussentijd uw loopgraaf zou bezoeken en u zou vragen hoe de situatie er voorstaat bij u aan het front, wat de belangrijkste vragen en problemen zijn, waar uw debat over gaat, wat zou u dan antwoorden? Laat het me weten via bvisser@ese.eur.nl.